



## TECÁVE, P' ZÁHOR

(II. Mózes 27.20. – 30.10., V. Mózes 25.17. – 19.)

זְכוּר , תְּצַוֶּה

A **pusztabéli** Szentély felszereléseit, és a papok ruházatát írja le részletesen. Szó esik az Urim Vötumim nevű csodaszerkentyűről, amelynek segítségével a főpap vitás kérdésekre isteni választ volt képes kérni. Ez a szakasz nem említi Mózes nevét, melynek a kommentátorok különböző magyarázatokat, értelmezéseket adnak.

**Szó esik** az örökmécsesről, melynek estétől reggelig kellett világítania, hogy éjjel és nappal világosság legyen a Szentélyben. Érdekes módon, Mózes neve nem hangzik el ezen e héten. Ennek oka az, hogy amikor az aranyborjú bűne miatt engesztelésért könyörgött Mózes, azt kérte az Örökkévalótól, hogy ha nem teljesíti a kérését, hagyja ki az ő nevét a Könyvből. Az Örökkévaló megbocsátott, de Mózes kívánsága mégsem volt következmény nélküli. Egy szombaton nem hangozhat el a neve a zsinagógákban. A hetiszakaszban a legfontosabb téma a papi öltözék ismertetése. Pontosan meghatározott ruhadarabokat öltöttek fel a papok, sem több, sem kevesebb nem lehetett rajtuk. Fejükön fejfedő volt. Innen ered az a rabbinikus szabály, amely kötelezővé teszi a fej befedését.

**Következő** hetiszakaszunk a főpap ruhatárának leírásával foglalkozik. Minden ruhadarab szigorú leírás szerint készült. Az arany és kék színek domináltak. Nem hiányzott a bíborvörös sem. A főpap ruhatárának fontosságára mutat, hogy a római uralom idején maga a római kormányzó tárolta a főpapi öltözetet, amit csak különleges alkalmakkor – mint például Jom Kippur napján – adott ki használatra. A főpapi öltözéken bővelkedett a színarany, csengettyűk, ruhaszegélyek, mellvért formájában. De egyszer egy esztendőben, Jom Kippur napján, amikor be kellett menni a Szentek Szentjébe, a főpap levetette az aranyban dúskáló ruházatát, és egyszerű, fehér gyolcs ruhaneművel cserélte fel azt. Az arany a pusztai aranyborjúra emlékeztetett és a főpap a nép bűnbocsánatáért könyörgött. Nem volt hát ildomos, hogy a pusztai nép legfőbb bűnére emlékeztessen. Az egyik legérdekesebb főpapi ruhadarab az aranyos mellvért, a Törvény vértje volt. Aranyos keretben négy sorban volt elhelyezve 3-3 drágakő (smaragd, opál, ametiszt, stb.) A 12 drágakőbe Izrael 12 törzsének neve volt belevésve. “Viselje Áron Izrael fiainak nevét a Törvény vértjén szíve fölött, mikor a Szentélybe lép, örök emlékeztetőül Isten előtt.” Elgondolkoztató a kérdés, miért kellett a főpapnak a 12 törzs nevét egy csokorba kötve viselni, éppen amikor a Szentélyben teljesített szolgálatot. Talán arra mutat az isteni utasítás, hogy a főpap imádsága csak akkor lehet hatásos, ha egységben tudja a nép 12 törzsét. A nép életének ez a legnagyobb értéke, a nép egysége, részeinek összetartozása és összetartása jutott kifejezésre jelképesen a főpap által viselt mellvértben. Csak ha a főpap úgy érezte, hogy mögötte áll egységesen Izrael népe, csak akkor lehetett könyörgő imája a bűnbocsánatért hatásos. Testvérgyűlölet, törzsi viszálykodások, egymás iránti irigykedés, rágalmazások és becsmérések csak gyengítették a főpap könyörgését. Az igazi főpap szerette a népet és a nép szerette őt. De volt más szerepe is a Törvény Vértjének. Az volt az “Urim Vtumim” (“igazi fény”), mely órákulumként szolgált Izrael nehéz óráiban. Azon keresztül kért a főpap vagy a király égi tanácsot háborúk kimeneteléről vagy egyéb sorsdöntő kérdésekről. S az égi hang csak akkor válaszolt, ha a nép arra érdemes volt cselekedeteiben, viselkedésében. Példa erre Saul király esete, aki igaztalanul üldözte Dávidot. Isten segítségét kérte a filiszteusok ellen, de “Isten nem válaszolt neki sem álomban, sem az Urim által”. A főpap mellvértje néha hiába jelképezte a nép egységét, és az Urim Vtumim sem közölte mindig Isten akaratát. Mert az idők folyamán sok főpap nem volt méltó a Törvény Vértjének viselésére. Vonatkozik ez a görög-szír uralom korában élt áruló főpapokra, mint Járón és Menelaosz, akik pénzért vásárolták meg Antiochustól állásukat. A főpapi öltözék kötelezte annak viselőjét. De Áron kései utódai közül sokan meggyalázták azt. Hetiszakaszunk a főpapi és papi ruhák leírása után utasításokat közölt Mózesel, hogy milyen szertartások keretében iktassa be Áront és fiait a papi szolgálatba. A Talmud Áronban látja a békét kedvelő és kereső, az embereket szerető főpapi ideált.

A **hét** szombatja a második a nevezetes szombatok közül, Sábát Záchor (שבת זכור), az emlékezés szombatja. Ez mindig a Purimot megelőző hétre esik. Emlékezni kell az Amalékok cselekedetére, akik megtámadták Izrael gyermekeit amikor kivonultak Egyiptomból és a lemaradók, a gyermekek és idősek, betegek közül szedték áldozataikat. Az aktualitást az adja, hogy Hámán a purimi történet negatív főszereplője Amalék leszármazott volt. Amalékról olvassuk a Tórában: „Ekkor jött Amalék és hadakozott Izraellel Refrdimben. És szólt Mózes Józsuához: És szólt Mózes Józsuához: Válogass ki nekünk férfiakat és menj, ütközz meg Amalékkal. Holnap én ott állok a domb tetején, és Isten vesszeje kezemben lesz. És Józua úgy cselekedett, amint Mózes mondta neki, hogy szálljon szembe Amalékkal; és Mózes, Áron és Chúr fölmentek a domb csúcsára. És történt, midőn Mózes felemelte karját, akkor erősödött Izrael és midőn lebocsátotta karját, akkor erősödött Amalék.” Az emlékezés csatlakozik a történethez is, amikor Izrael harcol az amalekiták ellen. „Megesküdött az Úr, hogy harca lesz az Úrnak Amalék ellen nemzetségről, nemzetségre” Évezredek át láthattuk, hogy Amalék sosem halt meg. Purim történetében Hámánként, a Soah idején a Választott Nép gyilkosaként volt jelen, de ma sem alszik. A veszély egyre növekedik, amikor a test kívánságai ellen, az Amalék ellen hamarosan a földi törvények sem adnak védelmet.

**Miért fontos** az Örökkévalónak áldozatok feláldozása, miért és hogyan vezet ez a véres szertartás megtisztuláshoz? A 12. századi francia Talmud-kommentátor és Biblia-magyarász, Bechor Shor szerint a kérdés még sokkal messzebbre vezet. Ha az Örökkévaló mindenhol ott van, miért kell neki egyáltalán hajlékot építeni ahhoz, hogy a nép körében tartózkodjon? Csak ezt követően lehet felvetni a kérdést, hogy itt miért kell a megtisztulás reményében állatokat ölni és felajánlani a Teremtőnek? Mi szüksége van rájuk? Miért vezeti be a Tóra ezt a kultuszt, teszi központi jelentőségű elemévé a vallásgyakorlatnak? A Bechor Shor szerint világos, hogy a Seregek Urának sem épületre, sem állatáldozatra egyáltalán semmi szüksége nincsen, az Ő fogalmával eleve nem egyeztetetők össze az ilyen igények. Szerinte a kultusz nem az Ő, hanem a mi igényeinket szolgálja, a megtisztulás iránti igényünknek teremt rituálét, szertartást, amelynek révén át tudjuk élni a megtisztulás tapasztalatát. Noha „metafizikai” értelemben semmi sem történik ilyenkor a nagy kommentátor szerint, nem leszünk, bármit is jelentsen ez, „objektíve” tisztábbak az áldozati szertartás után, a tudatunkban mégis beáll valamiféle változás, úgy hisszük, történt valami velünk. Ha pedig immár külön embernek érezzük magunkat és azt is tudjuk, hogy van mit veszítenünk, mert ismerjük a „tisztátalanság” állapotát, amelytől megszabadultunk, jó okkal feltételezhető, hogy nem kockáztatunk újra. Hogy nem keveredünk újra bűnökbe. Ez egyfajta kognitív terápia Moshe Davis rabbi szerint, a talán pontatlan tudás arról, hogy tiszták lettünk, tisztává tesz bennünket, a tévedés jobb embert csinál belőlünk, tehát hasznos. Akárcsak a placebo-hatás. Noha kémiai értelemben nem történik semmi velünk, miután bevettük a hatóanyag nélküli tablettát, szerencsés esetben, a szer gyógyhatásába vetett bizalmunk révén, jobban leszünk. Így gyógyít a templomi kultusz a középkori Tóra-tudós szerint. Ebből pedig az következik, hogy a hatás elérhető más technikákkal is, az áldozat felajánlása elvben felváltható. Fel is váltotta az ima fokozatosan, a második Szentély pusztulása után teljesen. Bár Moshe Davis ortodox rabbiként idáig nem megy el, de a gondolatmenetből akár az a következtetés is levonható, hogy az Örökkévalóhoz fűződő kapcsolat és az önismeret, az erkölcsi fejlődés technikai másodlagosak, a célnak bármi megfelel, ha eléri a kívánt hatást, a rituálék menete – céljukhoz képest – tekinthető másodlagosnak, miközben a hagyománynak, persze, van egyfajta súlya, tekintélye. Feltétlenül a használatban lévő rituálék mellett szól az, hogy nemzedékek hitelesítették: működőképesek.

**„Méltóságteljes és gyönyörködtető legyen”,** olvassuk a papok öltözetéről. A leírás finom részletessége megkívánja az összes érzékszerv használatát az élmény befogadásához. Mert ami szép, számomra érzéki. Érzéki pedig csakis élő lehet. A hetiszakaszt olvasva két tárgy elevenedett meg előttem a Múzeumból, ahol dolgozom. Minden nap elhaladok mellettük, mégsem ununk rá egymásra. De hát mitől lehet élő egy tárgy? Talán az élteti, hogy van, aki kérdezzen tőle, mert mindig van valami új mesélnivalója számomra. Akik ezeket a szépségeket létrehozták megannyi emléket rejtettek el bennük. A műalkotások fenséges voltukból adódóan nélkülöznek bárminemű otrombaságot. Ezért én különösen hálás vagyok, mivel ezek a tárgyak tanítanak, emlékeznek, és teszik mindezt a legszelídebb és legnemesebb módon. Így tesz az állandó kiállítás tóravértje is, Mózes mellett Áron féldomborművű alakjával. Áron kezében füstölő, mellkasán az urim vetumim nevű melldísz, mely az Örökkévalóval kapcsolatba lépő főpap közvetítő eszközeként szolgált, hogy a nép és a király kérdéseire Isten sugallta, igaz válaszokat adhasson. Am a törvénytevő melldíszén felragyogó betűk sorrendiségének, értelmének megállapítása emberi felelősség volt, Áron és leszármazottainak felelőssége. A Szentély pusztulása óta a mi felelősségünk a Tóra értelmezése, a tanulás, az emlékezés. Milyen szép, gondoltam magamban, hogy most, amikor Szentély nincs, így áldozatot sem mutathat be kohén; a tórárt öltöztetjük; díszítjük koronával, vérttel, és rimonpárral. Az Áront díszítő főpapi ruha részleteire a Tóra díszítésére szolgáló tóravért emlékeztet. Így a csodálatos rimonpár is Padovából, amelynek teraszai a Szentély felszerelési tárgyait és a főpapok öltözetének összes kellékét felvonultatják, alattuk pedig finom láncokon csengettyűk és gránátalmák függnek, így emlékezve Áron köpenyének szegélydíszre. Tanulás és emlékezés elválaszthatatlanok. Térben és időben ez köt össze minket, az emlékezés, ötlött fel bennem valamelyik nap, a múlt kérdéseit magukban hordozó tárgyak között sétálva. Egymásra reflektálás, vagy egyfajta kommunikáció ez a tárgyak és köztem, nem tudom; de szeretem velük keresni a kapcsolatot. A Tórának annyi arca van, ahány zsidó él a világon – ez az interpretáció áll hozzám a legközelebb, mert szerintem a vizuális kommunikáció is egy a sok nyelv közül, és ez az én nyelvem.

**A tél** végén, egy héttel az egyik legnagyobb zsidó örömnepet, a Purimot megelőzően még egy kisebb ünnepet is tartanak a zsidó közösségekben, a Zájin Ádárt, vagyis Ádár hónap hetedikét. Mivel erre az egyébként a hónapok sorában utolsó zsinagógai hónapra több örömnepünk is esik, a hónap beköszöntésekor egy táblát szokás kiakasztani a zsidó otthonok falára, amelyen héberül ez áll: misenichnász ádár, marbim beszimchá — „Mihelyt beköszönt ádár, meg kell sokasítani az örömet”. Az úgynevezett ádár-táblára két halat szokás rajzolni. Egyrészt azért, mert az állatövi jegyek között ádár a Halak jegyében áll, másrészt azért kettőt, mert a zsinagógai szökőévben két ádárt is tartunk. Zájin Ádár, Ádár hónap hetediké Mózes születésének és halálának évfordulója. Ezt onnan tudjuk, hogy a „nagy tanítómester” halálának pontos napját kiszámíthatjuk a Biblia alapján, márpedig ő azt mondja közvetlenül halála előtt: „százhusz éves vagyok ma” — ha ezt szószerint vesszük, úgy kell értenünk, hogy ugyanezen a napon született is. A legenda szerint Hámán, a gonosz perzsa miniszter azért sorsolta ki a zsidók elpusztítására szánt napot éppen ádár hónapjára, mert úgy tudta, ebben a hónapban halt meg Mózes. Csak éppen arról feledkezett meg, hogy ugyanebben a hónapban született is a zsidóság nagy tanítója. S valóban, mi ezt a napot nem gyásznapként üljük meg, hanem örömnepként, „ez Mózes halálának és születésének évfordulója”.

## HÍREK A VILÁGBÓL

<b>Megérkezett</b> a BZSH raktárába a pészachi macesz. <a href="https://bzsh.hu/2025/03/03/megerkezett-a-bzsh-raktaraba-a-peszachi-macesz25/">https://bzsh.hu/2025/03/03/megerkezett-a-bzsh-raktaraba-a-peszachi-macesz25/</a>
<b>Burma</b> utolsó megmaradt zsinagógája. <a href="https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/burma-kulonleges-zsinagogaja">https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/burma-kulonleges-zsinagogaja</a>
„Te amúgy is zsidó vagy, neked zsidó iskolában lenne a helyed” <a href="https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/lezsidozta-diakjat-egy-tanar-egy-budai-iskolaban-a-szulo-k-nem-hagytak-annyiban">https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/lezsidozta-diakjat-egy-tanar-egy-budai-iskolaban-a-szulo-k-nem-hagytak-annyiban</a>
<b>Novák Előd</b> a Libanonban felrobbantott személyi hívók ügyével kapcsolatban állapította meg, hogy „Magyarország zsidó hódoltsági terület”. <a href="https://kibic.hu/2025/03/03/a-parlamentben-zsidozott-a-mi-hazank-alelnoke/">https://kibic.hu/2025/03/03/a-parlamentben-zsidozott-a-mi-hazank-alelnoke/</a>
<b>A gázai forrás</b> , aki hazudott a mérsárlás előtt a Sabaknak. <a href="https://ujkelet.live/2025/03/06/a-gazai-forras-aki-hazudott-a-meszarlas-elott-a-sabaknak/">https://ujkelet.live/2025/03/06/a-gazai-forras-aki-hazudott-a-meszarlas-elott-a-sabaknak/</a>
<b>Súlyos aszály:</b> Decembertől február végéig az átlagos csapadékmennyiség kevesebb mint 40%-a hullott. <a href="https://izraelinfo.com/2025/03/06/sulyos-aszaly-decembertol-februar-vegeig-az-atlagos-csapadekmennyiseg-kevesebb-mint-40-a-hullott/">https://izraelinfo.com/2025/03/06/sulyos-aszaly-decembertol-februar-vegeig-az-atlagos-csapadekmennyiseg-kevesebb-mint-40-a-hullott/</a>
<b>Máskülönben végük</b> - Donald Trump utolsó figyelmeztetést küldött. <a href="https://infostart.hu/kulfold/2025/03/06/maskulonben-veguk-donald-trump-utolso-figyelmeztetest-kuldott">https://infostart.hu/kulfold/2025/03/06/maskulonben-veguk-donald-trump-utolso-figyelmeztetest-kuldott</a>
<b>Súlyos</b> hírhamisítás a BBC-n, kikozmetikázták a palesztinok antiszemita szövegeit. <a href="https://mandiner.hu/kulfold/2025/03/sulyos-hirhamisitas-a-bbc-n-kikozmetikaztak-a-palesztinok-antiszemita-szovegeit">https://mandiner.hu/kulfold/2025/03/sulyos-hirhamisitas-a-bbc-n-kikozmetikaztak-a-palesztinok-antiszemita-szovegeit</a>
<b>Az izraeli</b> hadsereg jelentése elismerte, hogy súlyos hibák vezettek az október 7-i terrortámadáshoz. <a href="https://telex.hu/kulfold/2025/02/28/izrael-oktober-7-terrortamadas-tanulsagok-jelentes-idf-hamasz">https://telex.hu/kulfold/2025/02/28/izrael-oktober-7-terrortamadas-tanulsagok-jelentes-idf-hamasz</a>
<b>Izrael</b> meghosszabbította volna a tűzszünet első szakaszát, a Hamász nemet mondott. <a href="https://hvg.hu/vilag/20250301_izrael-hamasz-tuszok-tuzszunet-meghosszabbitas-targyalas">https://hvg.hu/vilag/20250301_izrael-hamasz-tuszok-tuzszunet-meghosszabbitas-targyalas</a>
<b>Itt az arab</b> válasz a gázai Trump Cityre. <a href="https://444.hu/2025/03/05/itt-az-arab-valasz-a-gazai-trump-cityre">https://444.hu/2025/03/05/itt-az-arab-valasz-a-gazai-trump-cityre</a>
<b>Izrael</b> kerítést épít keleti határán. <a href="https://bzsh.hu/2025/03/04/izrael-keritest-epit-keleti-hataran/">https://bzsh.hu/2025/03/04/izrael-keritest-epit-keleti-hataran/</a>
<b>Kuf</b> - Ádár hónap titokzatos betűje. <a href="https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/kuf-adar-honap-titokzatos-betuje">https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/kuf-adar-honap-titokzatos-betuje</a>
<b>A Trump-kormány</b> közvetlen megbeszéléseket folytat a Hamász terrorszervezettel a Gázában fogva tartott amerikai túsok szabadon bocsátásáról és a háború befejezését célzó szélesebb körű megállapodás lehetőségéről. <a href="https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/amerikai-politikus-kozvetlen-targyalasokat-folytatott-a-hamasszal-a-tuszok-ugyeben">https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/amerikai-politikus-kozvetlen-targyalasokat-folytatott-a-hamasszal-a-tuszok-ugyeben</a>
<b>Adrien Brody</b> mindkét Oscar-díját egy holokauszt-túlélő megformálásért kapta meg. <a href="https://kibic.hu/2025/03/03/adrien-brody-mindket-oscar-dijat-egy-holokauszt-tulelo-megformalaser-kapta-meg/">https://kibic.hu/2025/03/03/adrien-brody-mindket-oscar-dijat-egy-holokauszt-tulelo-megformalaser-kapta-meg/</a>
<b>Az 1. támadást</b> visszaverték, a túszejtések és gyilkosságok többsége 3 óra elteltével történt. <a href="https://ujkelet.live/2025/03/06/az-1-tamadast-visszavertek-a-tuszejtesek-es-gyilkosságok-tobbsege-3-ora-elteltelevel-tortent/">https://ujkelet.live/2025/03/06/az-1-tamadast-visszavertek-a-tuszejtesek-es-gyilkosságok-tobbsege-3-ora-elteltelevel-tortent/</a>
<b>A kormány</b> lépésről lépésre megváltoztatja az ország arculatát. <a href="https://izraelinfo.com/2025/03/06/a-kormany-lepesrol-lepesre-megvaltoztatja-az-orszag-arculat/">https://izraelinfo.com/2025/03/06/a-kormany-lepesrol-lepesre-megvaltoztatja-az-orszag-arculat/</a>
<b>Elvették</b> az izraeli zászlókat egy turistacsoporttól az auschwitzi múzeumban. <a href="https://infostart.hu/kulfold/2025/03/03/elvettek-az-izraeli-zaszlokat-egy-turistacsoporttol-az-auschwitzi-muzeumban">https://infostart.hu/kulfold/2025/03/03/elvettek-az-izraeli-zaszlokat-egy-turistacsoporttol-az-auschwitzi-muzeumban</a>
<b>Izrael</b> leállította a Gázai övezetbe irányuló segélyszállítmányokat. <a href="https://telex.hu/kulfold/2025/03/02/izrael-leallitotta-a-segelyek-bejuttatasat-a-gazai-ovezetbe">https://telex.hu/kulfold/2025/03/02/izrael-leallitotta-a-segelyek-bejuttatasat-a-gazai-ovezetbe</a>
<b>Letartóztattak</b> egy izraeli férfit, aki Iránnak kémkedhetett. <a href="https://hvg.hu/vilag/20250227_letartoztatasa-izraeli-ferfi-iran-kemkedes">https://hvg.hu/vilag/20250227_letartoztatasa-izraeli-ferfi-iran-kemkedes</a>
<b>Trump</b> egész Gázát halállal fenyegette meg. <a href="https://444.hu/2025/03/06/trump-egesz-gazat-halallal-fenyegette-meg">https://444.hu/2025/03/06/trump-egesz-gazat-halallal-fenyegette-meg</a>
<b>Moszkvai</b> zsinagóga és metróállomás elleni terrortámadást akadályozták meg. <a href="https://bzsh.hu/2025/03/06/moszkvai-zsinagoga-es-metroallomas-elleni-terrortamadas-akadalyoztak-meg/">https://bzsh.hu/2025/03/06/moszkvai-zsinagoga-es-metroallomas-elleni-terrortamadas-akadalyoztak-meg/</a>
<b>Káosz és rend:</b> Ádár hónapjának jelentése. <a href="https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/kaosz-es-rend-adar-honapjanak-jelentese">https://mazsihisz.hu/a-zsidosagrol/judaizmus/kaosz-es-rend-adar-honapjanak-jelentese</a>
<b>A Columbia</b> Egyetem lett az első célpontja Donald Trump elnök antiszemitizmus-ellenes kampányának. <a href="https://www.szombat.org/politika/szovetsegi-vizsgalat-antiszemitizmus-miatt-a-columbia-egyetemen">https://www.szombat.org/politika/szovetsegi-vizsgalat-antiszemitizmus-miatt-a-columbia-egyetemen</a>
<b>Minden szombaton</b> lesz progresszív reggeli ima Budapesten. <a href="https://kibic.hu/2025/03/06/minden-szombaton-lesz-progressziv-reggeli-ima-budapesten/">https://kibic.hu/2025/03/06/minden-szombaton-lesz-progressziv-reggeli-ima-budapesten/</a>

**Földrengés,** közös hadgyakorlat, a Hamász fenyegetése és kiábrándító adatok. <https://ujkelet.live/2025/03/06/foldrenges-kozos-hadgyakorlat-a-hamasz-fenyegetese-es-kiabrandito-adatok/>

**Az illúzióromboló** film. <https://izraelinfo.com/2025/03/04/nincs-masik-fold/>

**Érezhetjük-e** jól magunkat egy holokausztúrán? <https://telex.hu/after/2025/02/28/rokonszenvedes-kritika-jesse-eisenberg-oscar-dij-jeloles-holokauszt>

**A lengyel** elnök személyesen adja át a lengyel útlevelet Jesse Eisenbergnek. [https://hvg.hu/elet/20250304\\_A-lengyel-elnok-szemelyesen-adja-at-a-lengyel-utlevelet-Jesse-Eisenbergnek](https://hvg.hu/elet/20250304_A-lengyel-elnok-szemelyesen-adja-at-a-lengyel-utlevelet-Jesse-Eisenbergnek)

**Halálra** késelt egy járókelőt, további négyet megsebesített egy merénylő Izraelben. [https://nepszava.hu/3270860\\_izrael-halalos-keseles](https://nepszava.hu/3270860_izrael-halalos-keseles)